

Фота БЕЛТА.

Беларусь у 2015 годзе падпісала Канвенцыю аб правах інвалідаў, у 2016 годзе ратыфікавала яе. Для рэалізацыі палажэнняў канвенцыі 13 чэрвеня 2017 года быў зацверджаны Нацыянальны план — стратэгічны дакумент, скіраваны на фарміраванне ўмоў па забеспячэнні роўнасці правоў інвалідаў і стварэнні ўмоў іх максімальнай інтэграцыі. Ён прадугледжвае кансалідацыю намаганняў дзяржаўных органаў, арганізацый і інстытутаў грамадзянскай супольнасці.

— У цэлым па краіне сітуацыя мае пазітыўнае развіццё. Вулічная дарожная інфраструктура мяняецца ў лепшы бок. Але ўсё ж з даступнасцю яшчэ шмат праблем.

ТАКТЫЛЬНЫЯ АБАЗНАЧЭННІ ДЛЯ НЕВІДУШЧЫХ

Намеснік старшыні Беларускага таварыства інвалідаў па зроку Міхаіл АНТОНЕНКА:

— Для людзей з парушэннямі зроку адным з самых актуальных з’яўляецца пытанне самастойнага прасторавага арыентавання. Сёння ў гэтым кірунку зроблена мала, хоць першыя парасткі ўжо ёсць. На некаторых вуліцах і прыпынчальных пунктах ужо ўкладваецца тактыльная тратуарная плітка. Прычым гэта адбываецца не толькі ў сталіцы, але і ў рэгіёнах. Напрыклад, тактыльныя абазначэнні з’яўляюцца ў Брэсце, Гомелі, хоць да райцэнтраў пакуль такое новаўвядзенне не дайшло.

З 1 жніўня мінулага года ўступілі ў сілу два Тэхнічныя кодэксы ўсталяванай практыкі, якія апісваюць патрабаванні да камфортнага асяроддзя для невідушчых і прадугледжваюць у тым ліку стварэнне тактыльных элементаў. Адзіная праблема — гэта агаворана для новых аб’ектаў альбо для тых, якія рэканструююцца. На існуючыя цяпер аб’екты тактыльныя элементы прыйдуць невядома калі. Гэта праблема нумар адзін. Хацелася б, каб на такое важнае пытанне дзяржава пглядзела з іншага пункту гледжання.

Яшчэ адна сур’ёзная праблема — ідэнтыфікацыя грамадскіх будынкаў і збудаванняў, пунктаў прыпынку і транспартных сродкаў. Бо сляпому чалавеку складана

самастойна вызначыць, дзе знаходзіцца патрэбны яму будынак альбо прыпынак, які нумар аўтобуса падышоў да прыпынку... Мы прапануем на аб’ектах, якія невідушчаму трэба ідэнтыфікаваць, усталяваць інфарматары, якія актывуюцца з дапамогай пульта дыстанцыйнага кіравання, які мае інвалід па зроку. Альбо больш сучасны варыянт: можна актываваць такія інфарматары з дапамогай смартфона, да таго ж гэта танней.

Наша прапанова была адобрана і ўвайшла ў шэраг дакументаў, у тым ліку і ў Нацыянальны план дзеянняў па рэалізацыі Канвенцыі аб правах інвалідаў. Але пакуль атрымліваецца так, што ўсе згодныя, але дзеянні ніякіх у гэтым кірунку не адбываюцца. Рэгіёны тармозаць, спасылаючыся на адсутнасць сродкаў.

Яшчэ вельмі важна зрабіць даступнымі для сляпых і людзей са слабым зрокам розныя таблічкі — на ўваходзе ў памяшканне, інфармацыйныя стэнды і г. д. Для гэтага іх трэба адмыслова абазначыць. Для слабавідущых пры гэтым выкарыстоўваецца павялічаны шрыфт і кантрасныя колеры. А для сляпых людзей трэба дубляваць інфармацыю з дапамогай шрыфту Брайля. Вельмі актуальна такое дубліраванне для паліклінік (нумары кабінетаў), для гасцініц і іншых грамадскіх будынкаў...

насцю не проста пагуляць на вуліцы трэба, яму хочацца ўключыцца ў звычайнае жыццё. А гэта значыць, атрымаць адукацыю, знайсці працу. І без даступнага транспарту мы ніяк з гэтым не справімся. Калі чалавек з інваліднасцю ўладкуецца на працу, на яе трэба кожны дзень неяк дабірацца...

“ Мы настойваем на тым, што ні ў кога няма права прымаць рашэнне, куды ісці інваліду, а куды не, акрамя яго самога.

У Мінску ўжо 70% аўтобусаў з’яўляюцца даступнымі — нізкападлогавымі. Але гэтага недастаткова. Транспарт павінен яшчэ быць абсталяваны адкіднымі платформаўмі. Аўтобус не можа стаць ушчыльную да тратуара, і каб інвалід-калясачнік мог патрапіць унутр, для яго павінны спусціць сходы, па якіх ён зможа заехаць. Гэтага цяпер ня-

ма. У маленькіх мястэчках сітуацыя яшчэ больш сумная. Таму мы настойваем на ўнясенні ў закон пункта аб дыскрымінацыі. Мы кажам, што калі чалавек не змог скарыстацца транспартам з-за інваліднасці, то гэта дыскрымінацыя, і транспартнае прадпрыемства павінна несці адказнасць...

Трапіць у паліклініку чалавеку з сур’ёзнай формай інваліднасці можна ў асноўным толькі на таксі. У некаторых гарадах маюцца сацыяльныя таксі. Але кожны раз выклікаць яго, калі трэба прайсці серыю працэдур, не вельмі рэальна. Што датычыцца самой паліклінікі, то патрапіць на прыём да доктара яшчэ можна. Але возьмем, напрыклад, абавязковую для ўсіх флюараграфію: яе можна зрабіць толькі стоячы. І тут інваліду-калясачніку і медперсаналу трэба вельмі памудраваць... Калі ж флюараграфія не пройдзена, нельга атрымаць ні адной медыцынскай даведкі.

Што датычыцца даступнасці адукацыі, то, на думку

Сяргея Драздоўскага, у нашай краіне ўсяго некалькі ВНУ, якія адпавядаюць крытэрыям даступнасці. Але пры гэтым яны не маюць даступнай інфраструктуры вакол сябе, не забяспечаны транспартам і г. д. Так, можна казаць аб дыстанцыйнай, завочнай адукацыі. Але ж атрыманне адукацыі — гэта яшчэ і пытанне сацыялізацыі. Для любога чалавека вельмі важныя зносіны. Таму нельга зводзіць усё да дыстанцыйных формаў навучання.

— У краіне павінен быць няўхільны кантроль за забеспячэннем даступнасці, — робіць выснову дырэктар Офіса па правах людзей з інваліднасцю. — І неабходны дакладныя прававыя нормы. Мы не хочам, каб нас рабавалі на вуліцы — таму стварылі крымінальнае права. І калі мы не створым закона аб дыскрымінацыі інвалідаў, мы не пераадолеем яго. Праз гэта прайшлі і Еўропа, і ЗША, у якіх таксама спачатку ўсё было дрэнна ў гэтай галіне...

Святлана БУСЬКО.
busko@zviazda.by

МЕРКАВАННІ

«Што яшчэ трэба зрабіць для паляпшэння безбар’ернага асяроддзя?»

З такім пытаннем мы звярнуліся да людзей, якія працуюць над гэтай праблемай

Старшыня грамадскага аб’яднання «Беларускае таварыства глухих» Сяргей САПУТА:

— Па-першае, гэта даступнасць інфармацыі. Каля 20 гадоў мы ставім гэтае пытанне, але, на жаль, сёння справа прасоўваецца з вельмі вялікімі намаганнямі. Самае важнае пытанне — даступнасць тэлебачання для інвалідаў па слыху. Фільмаў з субцітрамі зусім мала, але нас пачулі «наверсе», плануецца значна павялічыць іх колькасць. Яшчэ адна праблема, якую трэба вырашаць, — гэта магчымасць адпраўкі sms-паведамленняў у экстранныя службы. Тлумачу сітуацыю: інвалід па слыху сядзіць дома, раптам яму стала дрэнна ці адбылася надзвычайная сітуацыя. Калі ён пабяжыць тлумачыць гэтую справу суседу, то далёка не кожны яго зразумее. Летась улады пайшлі нам насустрач: зараз кругласутачна працуе перакладчык мовы жэстаў, яму прыходзіць паведамленне ад глухога чалавека, пасля чаго яно перасылаецца ў патрэбную службу. Цяпер задача арганізаваць такіх памочнікаў пастаўлена і запланавана ў дзяржаўнай праграме, з гэтага года павінны ўкараняць сістэму ў абласных гарадах. У Расіі, у прыватнасці — у Маскве, гэтая сістэма працуе ўжо 7–8 гадоў. У цэлым, зараз для інвалідаў па слыху робіцца дастаткова.

Начальнік упраўлення па працы, занятасці і сацыяльнай ахове Жабінкаўскага раённага выканаўчага камітэта Любоў СЕЛІВОНІК:

— На мой погляд, сёння робіцца нямаля. Напрыклад, нельга пабудаваць або рэканструяваць будынак без праекта, у якім гарантуецца арганізацыя ўмоў для людзей з абмежаванымі магчымасцямі. І ў нас у раёне робіцца так: заказ на пэўны праект абавязаны прадугледжваць безбар’ернае асяроддзе. Акрамя таго, мы ўвесь час кансультуемся з людзьмі з абмежаванымі магчымасцямі. Як мы робім, калі да нас прыходзіць такі чалавек з праблемнай сітуацыяй? Магу прывесці прыклад: дзяўчына трапіла ў аўтакатастрофу, пасля чаго яна можа перасоўвацца толькі ў інваліднай калясцы. І для таго, каб выйсці на вуліцу, неабходны з’езд. Яна да нас звярнулася, мы выехалі на месца, абследавалі, падключылі ЖКГ, пасля чаго ўсё было зроблена. У нашым невялікім раёне мы ўсім дапамагам. Больш пытанняў, на мой погляд, у вялікіх гарадах. А калі мы не можам нешта зрабіць менавіта зараз, бо не хапае фінансаў, то плануем гэта на наступны год. Пра такія рэчы мы не забываемся.

Праваабаронца, распрацоўшчык семінараў аб Канвенцыі па правах людзей з інваліднасцю Мікіта ТРАФІМОВІЧ:

— Па-першае, неабходна перастаць лічыць пандус крытэрыем даступнасці будынка. Калясачнікаў у структуры інваліднасці Беларусі — каля 10%. Патрэбныя і іншыя меры. Па-другое, трэба пашырыць паняцце бар’ернага асяроддзя. Архітэктура — гэта добра, але калі чалавек змог увайсці ў будынак, аднак не можа там вучыцца або працаваць, то лягчэй яму ад гэтага не будзе. Даступнасць — гэта і адукацыя, і працаўладкаванне, і медыцына. Па-трэцяе, трэба арыентавацца на патрэбы карыстальнікаў пры рабоце з асяроддзем. Калі, умоўна кажучы, туалет для інвалідаў ёсць, але ён на трэцім паверсе і ліфта няма — гэта значыць, што мэтавай аўдыторыяй праекціроўшчыкаў былі не людзі з інваліднасцю, а чыноўнікі ці турысты.

Дырэктар Офіса па правах людзей з інваліднасцю Сяргей ДРАЗДОЎСКІ:

— У нас даўня крытычная пазіцыя: неабходна зрабіць правамоцным кожнага канкрэтнага чалавека ў тым, каб ён мог абараняць і адстойваць сваё права на даступнасць. Гэта значыць, калі канкрэтны чалавек, які мае патрэбу ў мерах даступнасці, сутыкаецца з пэўным бар’ерам, то гэта служыць падставай для таго, каб ён меў прамую магчымасць распачаць суровы працэс супраць парушальніка. Не праз скаргі і не праз дзяржаўныя органы. Гэта самая эфектыўная ўласцівасць кантролю, таму што ў нас з’явіцца гіганцкая колькасць кантралёраў, якія працуюць бясплатна і ажыццяўляюць гнуткі і рухомы маніторынг. Канвенцыя аб правах людзей з інваліднасцю ратыфікаваная, таму ўсё вядзе нас менавіта да гэтага. Цяпер трэба тэрмінова распрацаваць меры па забароне дыскрымінацыі, а ў іх будзе сфарміраваны механізм, якім чынам кожны чалавек зможа абараняць сябе сам.

Як я ацэньваю безбар’ернае асяроддзе ў нас у краіне? Вельмі супярэчліва і неадназначна. З аднаго боку, калі параўноўваць, наш час і што было 20 гадоў таму, то, безумоўна, ёсць паляпшэнні. З іншага боку, гэтыя паляпшэнні, на нашу думку, склалі каля 10% ад усіх магчымасцяў.

Уладзіслаў ЛУКАШЭВІЧ.
lukashevich@zviazda.by